Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen arvo-osuusrekisterien keskittämistä arvopaperikeskukseen koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 28/2000 vp arvo-osuusrekisterien keskittämistä arvopaperikeskukseen koskevaksi lainsäädännöksi. Eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 15/2000 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 5, 8, 23 ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 ja 23 § laissa 1073/1996 sekä 8 ja 24 § osaksi mainitussa laissa 1073/1996,

muutetaan 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 6 §, 2 luvun otsikko, 7, 9—11, 13 ja 15—22 §, 26 §:n 1 momentti, 26 a §, 26 c §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 1 ja 4 momentti sekä 29 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 2 momentti, 6, 7, 9, 10, 13 ja 15—22 §, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti sekä 29 § mainitussa laissa 1073/1996, 11 § osaksi mainitussa laissa 1073/1996, 26 a § laissa 1386/1995 ja mainitussa laissa 1073/1996, 26 c §:n 1 momentti laissa 992/1998 sekä 28 §:n 1 momentti laissa 324/1998 ja 28 §:n 4 momentti mainitussa laissa 992/1998, sekä

lisätään lakiin uusi 2 a, 2 b, 7 a, 10 a, 18 a—18 d, 22 a, 29 a, 29 b ja 30 a § seuraavasti:

2 §

Arvo-osuus

— — — — — — — — — — — — — — —

Arvo-osuudesta ei anneta osakekirjaa, velkakirjaa tai muuta sellaista oikeuden olemassaoloa ja sisältöä koskevaa arvopaperia. Arvo-osuuksia ei numeroida.

— — — — — — — — — — — — — — —

2 a §

Arvopaperikeskus ja arvo-osuusrekisteri

Arvopaperikeskuksella tarkoitetaan osakeyhtiötä, joka on saanut luvan hoitaa tässä laissa tarkoitettuja arvopaperikeskuksen tehtäviä.

Arvo-osuusrekisterillä tarkoitetaan arvo-osuustileistä, arvo-osuustileille kirjatuista arvo-osuuksista sekä arvo-osuustileihin ja arvo-osuuksiin kohdistuvista oikeuksista ja velvollisuuksista arvopaperikeskuksessa Suomessa pidettävää rekisteriä.

2 b §

Tilinhoitajayhteisö ja tilinhoitajayhteisön asiamies

Tilinhoitajayhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jolle on myönnetty oikeus tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin.

Tilinhoitajayhteisön asiamiehellä tarkoitetaan yhteisöä, jolla on tilinhoitajayhteisön kanssa tehdyn sopimuksen nojalla oikeus tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin tilinhoitajayhteisön puolesta.

3 §

Arvo-osuustilit

Arvo-osuudet on kirjattava arvo-osuustileille, joita pidetään arvo-osuusrekisterissä. Arvo-osuustileistä säädetään arvo-osuustileistä annetussa laissa (827/1991).

— — — — — — — — — — — — — — —

4 §

Luettelot

— — — — — — — — — — — — — — —

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen arvo-osuuksien omistajista pidetään luettelot arvopaperikeskuksessa. Arvopaperikeskuksessa on myös pidettävä luetteloa näiden arvo-osuuksien lukumääristä.

6 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen ja vahvistettujen säännösten, määräysten, sääntöjen ja ohjeiden noudattamista valvoo rahoitustarkastus. Tämä laki ei aiheuta muutosta tietosuojaviranomaisten henkilötietolaissa (523/1999) säädettyyn toimivaltaan.

2 luku

Tilinhoitajayhteisöt

7 §

Tilinhoitajayhteisön oikeuksien myöntäminen

Arvopaperikeskuksen on myönnettävä tilinhoitajayhteisön oikeudet Suomen valtiolle, Suomen Pankille, arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetulle arvopaperipörssille ja selvitysyhteisölle, kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/1988) tarkoitetulle optioyhteisölle sekä sellaiselle arvopaperinvälittäjälle ja selvitysosapuolelle:

1) jonka suunnittelema toiminta täyttää toiminnan edellyttämät tekniset vaatimukset;

2) jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusti katsoa täyttävän tehtävässä tarvittavaa oikeudellista asiantuntemusta ja eettistä tasoa koskevat vaatimukset ja joka on järjestänyt harjoittamansa kirjaustoiminnan edellyttämän oikeudellisen asiantuntemuksen nimeämällä vähintään yhden kirjaustoiminnan hoitajan;

3) jonka suunnittelema toiminta ei vaaranna arvo-osuusjärjestelmän ja arvo-osuusrekisterin luotettavaa ja tarkoituksenmukaista toimintaa;

4) jonka oma pääoma on vähintään viisi miljoonaa euroa; ja

5) joka täyttää muut arvopaperikeskuksen säännöissä asetetut vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa lisäksi myöntää tilinhoitajayhteisön oikeudet arvopaperinvälittäjältä Suomessa edellytettyä toimilupaa vastaavan toimiluvan viranomaiselta Euroopan talousalueelta saaneelle ulkomaiselle arvopaperinvälittäjälle, joka täyttää 1 momentissa asetetut vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa myöntää tilinhoitajayhteisön oikeudet valtiovarainministeriön määräämin ehdoin muulle valtiolle, ulkomaiselle keskuspankille, 16 §:ssä tarkoitetulle yhteisölle sekä muulle sellaiselle ulkomaiselle yhteisölle, joka täyttää 1 momentissa asetetut vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa myöntää tilinhoitajayhteisön oikeudet valtiovarainministeriön määräämin ehdoin myös muulle 1 momentin 1, 3 ja 5 kohdassa asetetut vaatimukset täyttävälle yhteisölle siten, että yhteisöllä on oikeus tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin ainoastaan omaan lukuunsa.

Edellä 3 ja 4 momentissa tarkoitettua valtiovarainministeriön päätöstä annettaessa on otettava soveltuvin osin huomioon se, mitä sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 9 §:n 3 momentissa säädetään sijoituspalveluyrityksen toimilupaa haettaessa annettavasta selvityksestä.

Arvopaperikeskuksen on ratkaistava tilinhoitajayhteisön oikeuksia koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Jos arvopaperikeskus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta lisäselvitystä, sanottu määräaika lasketaan siitä päivästä, jona arvopaperikeskus vastaanottaa lisäselvityksen. Tilinhoitajayhteisöjen oikeuksia

myöntäessään arvopaperikeskuksen on noudatettava tasapuolisia periaatteita. Arvopaperikeskuksen on viipymättä annettava tilinhoitajayhteisön oikeuksia koskeva päätöksensä tiedoksi rahoitustarkastukselle. Tilinhoitajayhteisön oikeuksia hakevalla yhteisöllä on oikeus saattaa arvopaperikeskuksen päätös rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Rahoitustarkastuksen on ilmoitettava arvopaperikeskukselle asian saattamisesta rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi.

Arvopaperikeskus on tehtäviensä hoitamista varten velvollinen toimimaan tilinhoitajayhteisönä.

7 a §

Tilinhoitajayhteisön oikeus pitää asiamiehiä

Arvopaperikeskus voi myöntää tilinhoitajayhteisölle oikeuden pitää asiamiehiä. Oikeus on haettava erikseen kutakin asiamiestä varten. Oikeutta haettaessa on annettava 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot asiamiehestä sekä asiamiehen kanssa tehdystä sopimuksesta. Lisäksi on annettava tiedot siitä, miten asiamies vastaa tilinhoitajayhteisön puolesta tekemistään kirjauksista.

Tilinhoitajayhteisön asiamiehenä voi toimia 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu yhteisö. Asiamiehen oman pääoman on oltava kuitenkin vähintään 730 000 euroa.

Arvopaperikeskuksen on ratkaistava asiamiehen pitämisoikeutta koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Jos arvopaperikeskus tänä aikana pyytää hakijalta hakemuksesta lisäselvitystä, sanottu määräaika lasketaan siitä päivästä, jona arvopaperikeskus vastaanottaa lisäselvityksen. Asiamiehen pitämistä koskevaa oikeutta myöntäessään arvopaperikeskuksen on noudatettava tasapuolisia periaatteita. Arvopaperikeskuksen on viipymättä annettava oikeutta koskeva päätöksensä tiedoksi rahoitustarkastukselle. Oikeutta hakevalla tilinhoitajayhteisöllä on oikeus saattaa arvopaperikeskuksen päätös rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Rahoitustarkastuksen on ilmoitettava arvopaperikeskukselle asian saattamisesta rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi.

9 §

Tilinhoitajayhteisön oikeuksien peruuttaminen ja toiminnan rajoittaminen

Arvopaperikeskuksen on peruutettava 7 §:n nojalla myönnetyt oikeudet, jos tilinhoitajayhteisö ei enää täytä oikeuksien myöntämiselle säädettyjä 7 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuja edellytyksiä tai milloin rahoitustarkastus arvo-osuusjärjestelmää kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi taikka muusta erityisen painavasta syystä niin päättää.

Oikeudet voidaan niin ikään peruuttaa kokonaan tai osittain, jos:

1) tilinhoitajayhteisön toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia, oikeuksiin sisältyviä ehtoja, rajoituksia tai arvopaperikeskuksen sääntöjä;

2) tilinhoitajayhteisö ei ole toiminut kuuteen kuukauteen;

3) tilinhoitajayhteisön toimintaa tai osaa siitä ei ole aloitettu 12 kuukauden kuluessa oikeuksien myöntämisestä; tai

4) oikeuksia haettaessa on annettu harhaanjohtavia tietoja.

Oikeuksien peruuttamisen asemesta arvopaperikeskus voi 4 momentin mukaisesti rajoittaa tilinhoitajayhteisön toimintaa, jos rajoittamista voidaan pitää riittävänä toimenpiteenä.

Arvopaperikeskus voi rajoittaa määräajaksi tilinhoitajayhteisön toimintaa, jos tilinhoitajayhteisön toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta tai jos on ilmeistä, että tilinhoitajayhteisön toiminta vaarantaa arvo-osuusjärjestelmän tai arvo-osuusrekisterin vakaata toimintaa tai sijoittajien etua.

Kun oikeudet on peruutettu, tilinhoitajayhteisön harjoittama kirjaustoiminta siirtyy välittömästi arvopaperikeskuksen hoitoon. Arvopaperikeskuksen on viipymättä huolehdittava tilinhoitajayhteisön kirjaustoiminnan lopettamisesta.

Arvopaperikeskuksen on annettava tilinhoitajayhteisön oikeuksien peruuttamista tai rajoittamista koskeva päätöksensä viipymättä tiedoksi rahoitustarkastukselle. Tilinhoitajayhteisöllä, jonka oikeudet on peruutettu tai niitä on rajoitettu, on oikeus saattaa arvopaperikeskuksen päätös rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Arvopaperikeskuksen antama päätös, joka on saatettu rahoitustarkas-

tuksen käsiteltäväksi, on käsittelyyn saattamisesta huolimatta toistaiseksi voimassa, jollei rahoitustarkastus toisin määrää tai asiasta muualla toisin säädetä. Rahoitustarkastuksen on ilmoitettava arvopaperikeskukselle asian saattamisesta rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään tilinhoitajayhteisön oikeuksista, koskee soveltuvin osin 7 a §:ssä tarkoitettua tilinhoitajayhteisön oikeutta pitää asiamiestä.

10 §

Arvo-osuusrekisterin tilinhoitajayhteisönä tarjoamat palvelut

Kun arvo-osuustilin tilinhoitajayhteisönä on arvopaperikeskus, 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien omistajien nimissä pidettävistä arvo-osuustileistä aiheutuvista kustannuksista vastaavat kyseisten arvo-osuuksien liikkeeseenlaskijat.

Arvopaperikeskus saa kuitenkin periä tilin haltijalta korvauksen sellaisesta kirjaamisesta ja tili-ilmoituksesta, joka johtuu arvo-osuuden siirtämisestä tässä pykälässä tarkoitetulta maksuttomalta arvo-osuustililtä toisen tilinhoitajayhteisön hoidossa olevalle tilille, arvo-osuuden panttauksesta, luovutusrajoituksesta tai arvo-osuustileistä annetun lain 5 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä.

Arvo-osuustilien pitämisestä aiheutuvista kustannuksista voidaan arvopaperikeskuksen säännöissä määrätyllä ja tilisopimuksessa sovitulla tavalla kuitenkin periä korvaus muulta tilinhaltijalta kuin luonnolliselta henkilöltä.

Arvopaperikeskuksen on avattava arvo-osuustili jokaiselle, joka sitoutuu noudattamaan tilisopimusta ja suorittaa arvo-osuustiliin liittyvät maksu- ja muut velvollisuudet.

10 a §

Arvo-osuusrekisterin palveluista perittävät maksut

Arvopaperikeskuksen arvo-osuusrekisterin pitäjänä tuottamista palveluista perittävien maksujen on oltava kohtuullisia ja tasapuolisia kaikkiin tilinhoitajayhteisöihin ja liikkeeseenlaskijoihin nähden.

Valtiovarainministeriö määrää tarvittaessa, mitä seikkoja on otettava huomioon 1 momentissa tarkoitettua kohtuullisuutta ja tasapuolisuutta arvioitaessa. Määräysten mukaisten maksujen on katettava suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten ohella kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.

11 §

Kirjaustoiminnan hoitaja

Kirjaustoiminnan hoitaja tekee päätöksen kirjaamishakemuksen hylkäämisestä ja muut oikeudellista asiantuntemusta edellyttävät kirjaamispäätökset sekä päätöksen arvo-osuustiliä koskevien tietojen tai selvitysten antamisesta muulle kuin tilinhaltijalle.

Tilinhoitajayhteisön ja tilinhoitajayhteisön asiamiehen nimeämän kirjaustoiminnan hoitajan on täytettävä arvopaperikeskuksen asettamat kelpoisuusvaatimukset.

Kirjaustoiminnan hoitajan nimeämisestä ja vapauttamisesta tehtävästään on ilmoitettava rahoitustarkastukselle ja arvopaperikeskukselle.

13 §

Arvopaperikeskuksen tehtävät

Arvopaperikeskus hoitaa arvo-osuusjärjestelmän yhteisiä tehtäviä. Näiden tehtävien hoitamiseksi arvopaperikeskus:

1) ylläpitää arvo-osuusjärjestelmän toiminnan edellyttämiä keskustietojärjestelmiä;

2) huolehtii tässä laissa tarkoitetusta arvo-osuusrekisteristä ja pitää 4 §:ssä sekä arvo-osuustileistä annetun lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettuja luetteloita;

3) tarjoaa arvopaperikeskuksessa pidettävien luetteloiden tietojen hyväksikäyttöön ja käsittelyyn sekä arvo-osuusjärjestelmän ylläpitämiseen liittyviä palveluja;

4) ylläpitää tietojärjestelmiä, joilla voidaan ylläpitää arvopaperimarkkinalain 5 luvussa tarkoitettua sisäpiirin omistusta koskevaa rekisteriä;

5) valvoo, että arvo-osuustileille kirjattujen arvo-osuuksien määrä vastaa liikkeessä olevaa määrää; sekä

6) huolehtii muista arvo-osuusjärjestelmän ja arvo-osuusrekisterin luotettavan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä ja antaa tarvittaessa näihin liittyviä ohjeita.

Arvopaperikeskus saa harjoittaa tässä laissa tarkoitetun toiminnan ja selvitysyhteisölle sallitun toiminnan lisäksi vain niihin läheisesti liittyvää toimintaa.

Arvopaperikeskus voi valtioneuvoston luvalla siirtää tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista muulle yhteisölle.

15 §

Arvopaperikeskuksen säännöt ja valvonta

Arvopaperikeskuksen säännöissä on määrättävä:

1) arvopaperikeskuksen ja tilinhoitajayhteisöjen keskinäistä konekielistä tiedonvaihtoa koskevista säännöistä ja periaatteista sekä arvo-osuuksien ja oikeudenhaltijoiden yksilöimisessä käytettävistä tunnuksista ja muista arvo-osuusjärjestelmän edellyttämistä yhteisistä käytännöistä;

2) tilinhoitajayhteisöjen vähimmäisaukioloajoista;

3) kirjaustoiminnassa tapahtuneiden virheiden ja epäselvyyksien selvityksessä noudatettavasta menettelystä;

4) tilinhoitajayhteisöjen toiminnassa noudatettavista tieto- ja rekisteriturvallisuuden edellyttämistä menettelytavoista sekä tilinhoitajayhteisöjen tekemiä päätöksiä koskevien asiakirjojen tai niiden jäljennösten säilyttämisestä; sekä

5) tilinhoitajayhteisön oikeuksia haettaessa edellytettävistä tiedoista.

Arvopaperikeskuksen säännöille on saatava valtioneuvoston vahvistus. Valtioneuvoston on ennen vahvistamista pyydettävä hakemuksesta Suomen Pankin ja rahoitustarkastuksen lausunto. Jos Suomen Pankin lausunto on pankin lakisääteisiin tehtäviin kuuluvissa kysymyksissä kielteinen, ei sääntöjä tule tältä osin vahvistaa.

Tilinhoitajayhteisön ja sen asiamiehen on sitouduttava noudattamaan arvopaperikeskuksen sääntöjä. Arvo-osuuden liikkeeseenlaskijan on sitouduttava noudattamaan arvopaperikeskuksen sääntöjä ennen kuin arvoosuus voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään.

Arvopaperikeskuksen hallitus valvoo arvopaperikeskuksen sääntöjen ja ohjeiden noudattamista arvopaperikeskuksen piirissä. Lisäksi arvopaperikeskuksen hallitus valvoo sitä, että tilinhoitajayhteisöt ja niiden asiamiehet noudattavat arvopaperikeskuksen toiminnasta annettuja säännöksiä sekä niiden nojalla annettuja sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita. Arvopaperikeskuksen hallituksen on saatettava rahoitustarkastuksen tietoon tilinhoitajayhteisön tai sen asiamiehen menettely, joka on ilmeisesti vastoin mainittuja säännöksiä, sääntöjä tai määräyksiä, jollei menettelyä viipymättä oikaista tai asiaintila muutoin korjaannu. Menettelystä, jossa säännöksiä, sääntöjä tai määräyksiä on rikottu olennaisesti tai toistuvasti, on kuitenkin aina ilmoitettava. Tilinhoitajayhteisöjen, niiden asiamiesten ja muiden arvopaperikeskuksen palveluja käyttävien on pyynnöstä annettava arvopaperikeskukselle tämän pykälän mukaisen valvontavelvollisuuden täyttämiseksi tarvittavat yksilöidyt tiedot.

16 §

Kansainväliset yhteydet

Arvopaperikeskus toimii yhteistyössä ulkomaisten kansallisten ja kansainvälisten arvoosuusrekisterien, arvopaperien selvitys- ja talletuslaitosten sekä arvopaperikeskusten kanssa Suomen kansallisena arvopaperikeskuksena. Yhteistoiminnan edellyttämät tilit ja luettelot pidetään arvo-osuusrekisterissä. Yhteistoiminnasta määrätään arvopaperikeskuksen säännöissä.

17 §

Toissijainen vastuu tilinhoitajayhteisön korvattavista vahingoista

Jos tilinhoitajayhteisö ei kykene täyttämään arvo-osuustileistä annetussa laissa säädettyä vahingonkorvausvelvollisuuttaan, on vahingonkärsineellä oikeus saada korvaus 18 §:ssä tarkoitetusta kirjausrahastosta. Kirjausrahastolla on tällöin oikeus periä maksamansa korvaus siltä, joka on korvauksen suorittamisesta vastuussa.

18 §

Kirjausrahasto

Tilinhoitajayhteisölle arvo-osuustileistä annetussa laissa säädetyn vahingonkorvausvastuun täyttämisen turvaamiseksi on arvopaperikeskuksen hallituksen perustettava rahasto (*kirjausrahasto*). Tilinhoitajayhteisöjen on suoritettava kirjausrahastoon vakuusmaksuja. Kirjausrahaston säännöissä voidaan määrätä, että Suomen valtio, muu valtio, Suomen Pankki ja ulkomainen keskuspankki eivät ole velvollisia suorittamaan vakuusmaksuja. Vakuusmaksuja on kerättävä kirjausrahastoon

siten, että kirjausrahaston pääoma on vähintään 0,000048 prosenttia arvo-osuusjärjestelmässä viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana säilytettävinä olleiden arvo-osuuksien yhteenlasketun käyvän arvon keskiarvosta, kuitenkin vähintään 20 miljoonaa euroa.

Tilinhoitajayhteisöjen on suoritettava vakuusmaksuja siten, että kunkin maksuvelvollisen tilinhoitajayhteisön osuus maksuista vastaa kirjausrahaston säännöissä määriteltävällä tavalla sen osuutta kirjausrahastolla katettavista vastuista. Vakuusmaksujen on perustuttava arvo-osuusjärjestelmään tehtyjen kirjausten lukumäärään, näiden kirjausten euromäärään sekä säilytettävien arvo-osuuksien käypään arvoon. Maksun laskentaperusteen on oltava sama kullekin kirjausrahaston säännöissä määriteltävälle vakuusmaksuvelvollisten tilinhoitajayhteisöjen ryhmälle.

Edellä 1 ja 2 momentista poiketen tilinhoitajayhteisön, joka tulee kirjausrahaston jäseneksi sen jälkeen, kun rahaston pääoma on kartutettu 1 momentissa säädettyyn vähimmäismäärään, on rahastoon liittyessään suoritettava vakuusmaksun ennakkona 3 prosenttia rahaston pääoman vähimmäismäärästä. Vakuusmaksun ennakko luetaan tilinhoitajayhteisön hyväksi päätettäessä 20 §:n mukaisesti tilinhoitajayhteisön vakuusmaksun suuruudesta.

18 a §

Kirjausrahaston suoritusvelvollisuuden alkaminen

Jos tilinhoitajayhteisö ei ole suorittanut sille arvo-osuustileistä annetun lain mukaan kuuluvaa vahingonkärsijän selvää ja riidatonta korvaussaamista, vahingonkärsijä voi ilmoittaa asiasta rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastuksen on 21 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tai muutoin tiedon saatuaan päätettävä, onko kirjausrahaston suoritettava vahingonkärsijän saamiset. Suoritusvelvollisuuden määräämisen edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitetun saamisen suorittamatta jääminen on johtunut tilinhoitajayhteisön asettamisesta konkurssiin tai yrityssaneeraukseen tai sen muusta maksukyvyttömyydestä, joka ei rahoitustarkastuksen arvion mukaan ole tilapäistä ja josta on saatu riittävä selvitys.

Rahoitustarkastuksen on annettava tieto 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestään kirjausrahastolle, tilinhoitajayhteisölle, valtiovarainministeriölle ja arvopaperikeskukselle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun rahoitustarkastuksen päätöksen toteuttamiseksi ja yksittäisiä vahingonkärsijöitä koskevien korvauspäätösten tekemiseksi on tilinhoitajayhteisön tarvittaessa toimitettava kirjausrahastolle ja rahoitustarkastukselle tiedot kaikista tilille kirjattujen oikeuksien haltijoista ja heidän 1 momentissa tarkoitetuista saamisistaan.

18 b §

Korvattavat saamiset

Samalle vahingonkärsijälle maksetaan kirjausrahaston varoista korvauksena vahingonkärsijän samalta tilinhoitajayhteisöltä olevan korvaussaamisen määrä, kuitenkin enintään 25 000 euroa. Kirjausrahaston velvollisuus korvata samaan vahinkotapahtumaan liittyviä vahinkoja on kuitenkin enintään 10 miljoonaa euroa.

Luonnollisille henkilöille suoritetaan korvaus kirjausrahastosta ennen muita vahingonkärsijöitä.

Vahingonkärsijälle maksettava korvaus on laskettava sen päivän käyvän arvon mukaan, jona rahoitustarkastus teki 18 a §:n 2 momentin mukaisen päätöksen tai jona tilinhoitajayhteisö asetettiin maksukyvyttömyysmenettelyyn, riippuen siitä kumpi päivä on aikaisempi. Korvaus maksetaan vahingonkärsijälle, jolla on täysimääräinen oikeus tilinhoitajayhteisön hallussa oleviin saamisiin. Jos maksettavalla korvauksella on useita yhteisomistajia, otetaan kullekin yhteisomistajalle kuuluva osuus huomioon laskettaessa vahingonkärsijälle maksettavaa korvausta.

Rikoksella saatuja varoja, joihin liittyen on annettu tuomio rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti, ei voida korvata kirjausrahastosta.

18 c §

Korvausten maksaminen

Kirjausrahaston on maksettava vahingonkärsijöiden saamiset ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua 18 a §:n 2 momentissa tarkoitetusta rahoitustarkastuksen päätöksestä. Jos tilinhoitajayhteisö on ennen 18 a §:n 2 mo-

mentissa tarkoitettua päätöstä asetettu selvitystilaan, yrityssaneeraukseen tai konkurssiin, lasketaan määräaika selvitystilaan, yrityssaneeraukseen tai konkurssiin asettamispäätöksestä. Korvausvelalle on maksettava korkolain (633/1982) mukaista viivästyskorkoa siitä päivästä lähtien, jolloin rahoitustarkastus on tehnyt 18 a §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen.

Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä myöntää kirjausrahastolle lisäaikaa vahingonkärsijöiden saamisten maksamiseen enintään kolme kuukautta. Kirjausrahaston on kuitenkin saamastaan lisäajasta huolimatta maksettava korvaus viipymättä, jos korvauksen maksamisen viivästyminen olisi korvauksen saajan kannalta kohtuutonta.

Jos kirjausrahasto ei ole korvannut vahingonkärsijän saamista 1 ja 2 momentissa säädetyssä ajassa, vahingonkärsijälle on syntynyt saaminen, jota vahingonkärsijällä on oikeus vaatia kirjausrahastolta.

Jos vahingonkärsijä tai sen edustaja on syytteessä rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesta kätkemisrikoksesta, kirjausrahasto voi 1 ja 2 momentin estämättä lykätä maksujen suorittamista tuomioistuimen asiassa tekemään päätökseen asti.

18 d §

Kirjausrahaston tiedottamisvelvollisuus

Kirjausrahaston on annettava kirjallisesti tieto 18 a §:n 2 momentissa tarkoitetusta rahoitustarkastuksen päätöksestä kaikille asianomaisen tilinhoitajayhteisön asiakkaille. Kirjausrahaston on lisäksi julkisella kuulutuksella ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin vahingonkärsijöiden on ryhdyttävä saamistensa turvaamiseksi. Kuulutus on julkaistava myös tilinhoitajayhteisön toimialueella ilmestyvissä suurimmissa päivälehdissä toimialueen virallisilla kielillä.

Kirjausrahasto voi asettaa vähintään kuuden kuukauden määräajan, jonka kuluessa vahingonkärsijöiden on ryhdyttävä toimenpiteisiin saamistensa turvaamiseksi. Asetetun määräajan ylittämisen johdosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä maksamasta korvausta vahingonkärsijälle, jolla on ollut pakottava este valvoa saamisoikeutensa toteuttamista.

19 §

Selvitysrahasto

Arvopaperikeskuksen velvollisuudesta perustaa selvitysrahasto on voimassa, mitä säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 7 §:ssä.

Kirjausrahasto ja selvitysrahasto voidaan valtiovarainministeriön luvalla järkevän ja tehokkaan varainhoidon edistämiseksi yhdistää yhdeksi rahastoksi, jos voidaan varmistua siitä, ettei yhdistäminen vähennä arvopaperikeskuksen vastuunkantokykyä ja ettei eri rahastoihin vakuusmaksuja suorittavien yhteisöjen maksuvelvollisuus lisäänny siitä, mikä se olisi silloin, kun rahastot ovat erillään.

20 §

Kirjausrahaston säännöt ja hallinto

Kirjausrahaston säännöt vahvistaa valtioneuvosto.

Säännöissä on mainittava:

1) rahaston nimi ja kotipaikka;

2) rahaston kartuttamiseksi kerättävien vakuusmaksujen määräytymisperusteet;

3) vakuusmaksuiksi käteisen rahan lisäksi hyväksyttävät omaisuuserät sekä näiden erien arvostusperiaatteet;

4) menettelytapa, jolla rahastosta suoritetaan korvauksia;

5) rahaston varojen sijoittamisen ja rahaston lainanoton pääperiaatteet;

6) perusteet rahaston vuotuisten tuottojen maksamisesta ja rahaston varojen palautuksesta vakuusmaksuvelvolliselle tilinhoitajayhteisölle;

7) rahaston tilikausi;

8) tilintarkastajien kelpoisuusvaatimukset, lukumäärä ja toimikausi; sekä

9) sääntöjen muuttamistapa.

Rahastoa hoitaa arvopaperikeskuksen hallitus sen mukaan kuin hallinnosta määrätään rahaston säännöissä.

21 §

Kirjausrahaston varainhallinta

Arvopaperikeskuksen hallitus määrää puolivuosittain vakuusmaksuvelvollisia tilinhoi-

tajayhteisöjä kuultuaan kirjausrahaston varojen vähimmäismäärän, joka kerätään vakuusmaksuilla. Valtiovarainministeriö vahvistaa vähimmäismäärää koskevan määräyksen arvopaperikeskuksen esityksestä. Arvopaperikeskuksen hallitus päättää kunkin maksuvelvollisen tilinhoitajayhteisön vakuusmaksun suuruuden.

Kirjausrahaston rahavarat on sijoitettava turvallisella ja kirjausrahaston maksuvalmiuden turvaavalla tavalla. Kirjausrahaston rahavaroja ei saa sijoittaa kiinteistöihin tai sellaiseen osakkeeseen tai muuhun arvopaperiin, joka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistön osaa.

Vakuusmaksun suorittaneella tilinhoitajayhteisöllä on kirjausrahaston säännöissä määriteltävällä tavalla oikeus vaihtaa vakuusmaksuksi suoritettu omaisuuserä toiseen. Tällöin maksuvelvollisen osuus maksuista ei kuitenkaan saa vähentyä.

Jos kirjausrahaston pääoma vahingonkärsijälle suoritetun korvauksen tai 22 §:n 3 momentissa tarkoitetun palautuksen seurauksena vähenee 18 §:n 1 momentissa säädettyä vähimmäispääomaa pienemmäksi, pääoma on kartutettava uudelleen vähimmäispääoman suuruiseksi kolmen kuukauden kuluessa korvauksen tai palautuksen maksamisesta.

Kirjausrahasto voi ottaa säännöissä määrätyllä tavalla luottoa, jos sen omat varat eivät riitä rahaston vastuiden kattamiseen.

22 §

Kirjausrahaston tuotto ja varojen palauttaminen

Vakuusmaksun suorittaneen tilinhoitajayhteisön osuus voidaan lukea tilinhoitajayhteisön varoiksi. Tilinhoitajayhteisöllä ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia osuuttaan kirjausrahastosta erotettavaksi itselleen eikä luovuttaa sitä toiselle muussa kuin 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa.

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, kirjausrahaston varojen vuosittainen tuotto jaetaan suoritettujen vakuusmaksujen suhteessa tilinhoitajayhteisöille sen jälkeen, kun tuotosta on vähennetty rahaston hoidosta aiheutuvat välttämättömät hallintokulut.

Jos maksuvelvollisuuden aiheuttava toiminta lopetetaan, kirjausrahaston on säännöissä määrätyllä tavalla pyynnöstä palautettava tilinhoitajayhteisölle se suhteellinen osuus rahaston määrästä, jonka se on suorittanut rahastoon. Palautus voidaan tehdä aikaisintaan, kun maksuvelvollisuuden aiheuttaneen toiminnan lopettamisesta on kulunut kolme vuotta.

Tilinhoitajayhteisön toiminnasta vahinkoa kärsineiden oikeudenhaltijoiden korvaussaamiset ovat kirjausrahaston suojan piirissä tilinhoitajayhteisön vakuusmaksujen palauttamiseen saakka. Palautettavaa osuutta ei lueta rahaston pääomaan, eikä sitä voida käyttää tilinhoitajayhteisön toiminnan lopettamisen jälkeen syntyneiden korvaussaamisten maksamiseen.

22 a §

Valitusoikeus

Tilinhoitajayhteisöllä on oikeus saattaa kirjausrahaston tämän lain nojalla tekemä päätös rahoitustarkastuksen käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

26 §

Joukkolainaosuudet ja niihin rinnastuvat arvo-osuudet

Arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun arvopaperin liittämisestä arvo-osuusjärjestelmään päättää liikkeeseenlaskijan hakemuksesta arvopaperikeskus. Arvopaperikeskuksen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava Suomen Pankille sen lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta merkittävästä hakemuksesta.

— — — — — — — — — — — — — —

26 a §

Velkakirjan liittäminen arvo-osuusjärjestelmään

Jos liikkeeseenlaskijan hakemus koskee velkakirjaa tai muuta sellaista arvopaperia, on arvopaperikeskuksen 26 §:ssä tarkoitetussa päätöksessään määrättävä se ajankohta, josta lukien arvopaperi voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Arvopaperikeskus voi antaa päätöksessään tarkempia määräyksiä arvo-osuusjärjestelmään kirjattavista tiedoista

ja kirjaamismenettelystä silloin, kun arvopaperi liitetään arvo-osuusjärjestelmään. Ennen päätöksen tekemistä arvopaperikeskuksen on tarkastettava, että liikkeeseenlaskija on varmistanut yhden tai useamman tilinhoitajayhteisön kanssa tekemässään sopimuksessa tai muuten sen, että kaikilla arvopaperin omistajilla on mahdollisuus saada oikeutensa kirjatuiksi arvo-osuusjärjestelmään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta lukien arvopaperin omistaja tai hänen edustajansa voi hakea omistusoikeuden kirjaamista liikkeeseenlaskijan osoittamalta tilinhoitajayhteisöltä. Hakijan on luovutettava arvopaperi tilinhoitajayhteisölle ja osoitettava, että hänellä on velkakirjalain (622/1947) säännösten mukainen oikeus määrätä arvopaperista. Tilinhoitajayhteisön on kirjattava arvopaperi hakijan ilmoittamalle arvo-osuustilille noudattaen, mitä arvo-osuustileistä annetussa laissa säädetään.

Tilinhoitajayhteisölle luovutettu arvopaperi on varustettava merkinnällä sen liittämisestä arvo-osuusjärjestelmään.

26 c §

Joukkolainan muuntaminen euroksi

Arvopaperikeskus voi liikkeeseenlaskijan hakemuksesta hyväksyä sen, että arvo-osuusjärjestelmään liitetty joukkolaina tai siihen rinnastettava velallisen sitoumus muunnetaan markasta tai muusta kansallisesta rahayksiköstä euroyksiköksi euron käyttöönotosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Muunnon hyväksymistä koskevassa arvopaperikeskuksen päätöksessä on määrättävä muunnon ajankohta. Tilinhoitajayhteisön on suoritettava muuntoon kuuluvat toimenpiteet muunnon ajankohtana arvopaperikeskuksen sääntöjen ja muuntoa koskevan päätöksen mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

27 §

Liikkeeseenlaskutili

Liitettäessä arvo-osuus arvo-osuusrekisteriin on avattava liikkeeseenlaskutili.

— — — — — — — — — — — — — —

28 §

Hallintarekisteröinti

Jos arvo-osuus on kirjattu arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:ssä tarkoitetulle omaisuudenhoitotilille tai lain 16 §:ssä tarkoitetulle kaupintatilille, edellä 4 §:ssä tarkoitettuun luetteloon on omistajan sijasta merkittävä hallintarekisteröinnin hoitaja. Luetteloon voidaan omistajan sijasta merkitä hallintarekisteröinnin hoitaja myös muutoin, jos arvo-osuuden omistaa ulkomaalainen tai ulkomainen yhteisö tai säätiö. Hallintarekisteröinnin hoitajana voi toimia kaupintatilin tilinhaltija taikka arvopaperikeskus, tilinhoitajayhteisö tai muu arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n 3 momentissa mainittu yhteisö, joka voi saada oikeuden toimia omaisuudenhoitotilin tilinhaltijana. Valtiovarainministeriö voi rajoittaa oikeutta hallintarekisteröidä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja arvo-osuuksia, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena ulkomailla.

— — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastus voi antaa tarkemman määräyksen tavasta, jolla tiedot arvo-osuuksien todellisesta omistajasta tai arvo-osuuksien todellisen omistajan puolesta toimivasta asiamiehestä sekä näiden tunnistamiseksi tarpeellisista yhteystiedoista on ilmoitettava. Rahoitustarkastus voi määrätä arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:ssä tarkoitetulle omaisuudenhoitotilille kirjattujen hallintarekisteröityjen arvo-osuuksien omaisuudenhoitajan sisäisestä kirjanpidosta.

29 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tilinhoitajayhteisön, tilinhoitajayhteisön asiamiehen tai arvopaperikeskuksen, niiden omistusyhteisön tai yhteisön, jonka arvopaperimarkkinalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla määräysvallassa arvopaperikeskus on, niiden konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tai niiden yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa ollessaan taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää arvo-osuuden omistajan, liikkeeseenlaskijan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisa-

laisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa tilinhoitajayhteisön, tilinhoitajayhteisön asiamiehen tai arvopaperikeskuksen yhtiö- tai osuuskunnankokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalle osakkeen- tai osuudenomistajalle. Edellä 28 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ja muiden sellaisten tietojen, jotka arvo-osuuden liikkeeseenlaskija on tässä ominaisuudessa saanut, osalta salassapitovelvollisuus koskee myös liikkeeseenlaskijan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, sen palveluksessa olevaa tai sen toimeksiannosta tehtävää suorittavaa.

29 a §

Tiedonantovelvollisuus

Tilinhoitajayhteisöllä, tilinhoitajayhteisön asiamiehellä ja arvopaperikeskuksella, niiden omistusyhteisöllä tai yhteisöllä, jonka arvopaperimarkkinalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla määräysvallassa arvopaperikeskus on, niiden konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella sekä niiden yhteenliittymällä on velvollisuus antaa 29 §:ssä tarkoitettuja sekä muita arvo-osuustiliä koskevia tietoja viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Velvollisuudesta antaa tietoja tuomioistuimelle säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa. Arvo-osuustilejä koskevien tietojen antamisesta verotuksen toimittamista varten on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Tilinhoitajayhteisöllä, tilinhoitajayhteisön asiamiehellä ja arvopaperikeskuksella, niiden omistusyhteisöllä tai yhteisöllä, jonka arvopaperimarkkinalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla määräysvallassa arvopaperikeskus on, ja niiden konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin kuuluvalle yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä ja toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus ja jos tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Mitä osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 4 momentissa säädetään, ei koske tilinhoitajayhteisöä, tilinhoitajayhteisön asiamiestä eikä niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

29 b §

Asiakkaan tunnistaminen

Tilinhoitajayhteisön, tilinhoitajayhteisön asiamiehen ja arvopaperikeskuksen sekä niiden konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen on todettava vakituisen asiakkaansa henkilöllisyys ja tunnettava asiakkaan liiketoiminnan laatu sekä perusteet palvelun käyttämiselle. Jos on todennäköistä, että asiakas toimii toisen lukuun, tunnistaminen on käytettävissä olevin keinoin ulotettava myös tähän henkilöön.

Asiakkaan tunnistamisesta on lisäksi voimassa, mitä rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (68/1998) säädetään.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetussa asiakkaan tunnistamisessa noudatettavista menettelytavoista.

30 a §

Rahoitustarkastuksen tietojensaantioikeus

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada 7 §:n 4 momentissa tarkoitetulta tilinhoitajayhteisöltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeellisiksi katsomistaan asiakirjoista. Rahoitustarkastuksella on lisäksi oikeus suorittaa valvonnan kannalta välttämätön tarkastus tällaisen yhteisön luona.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Arvopaperikeskus voi hakemuksesta vahvistaa sellaisen yhteisön oikeuden toimia tilinhoitajayhteisönä, joka on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetyn toimiluvan nojalla pitänyt arvo-osuusrekisteriä. Yhteisön on kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta haettava oikeuksiensa vahvistamista tai lopetettava harjoittamansa toiminta. Jos oikeuksia on haettu sanotussa määräajassa eikä niitä ole vahvistettu kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, toiminta on lopetettava ja siirrettävä välittömästi arvopaperikeskuksen hoitoon, jollei valtiovarainministeriö erityisestä syystä myönnä lopettamiselle pidempää aikaa. Ha-

kemus oikeuksien vahvistamiseksi voidaan ottaa käsiteltäväksi ja ratkaista jo ennen tämän lain voimaantuloa. Vaikka oikeutta ei ole vahvistettu tämän lain voimaan tullessa, tällaiseen yhteisöön sovelletaan tätä lakia. Tällaisen yhteisön, jota ei ole pidettävä tämän lain 7 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna yhteisönä, oikeus voidaan kuitenkin vahvistaa vain niiltä osin kuin se on harjoittanut arvo-osuusrekisterin pitämistä tämän lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla arvo-osuuksilla.

Mitä edellä 2 momentissa säädetään ennen tämän lain voimaantuloa arvo-osuusrekisteriä pitäneistä muista yhteisöistä kuin arvopaperikeskuksesta, koskee soveltuvin osin myös sellaista yhteisöä, joka harjoittaa vastaavaa toimintaa tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla arvopapereilla.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetuilla yhteisöillä ei ole oikeutta vaatia arvo-osuustilien ja niihin liittyvien tietojen siirtämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamista.

Edellä 18 §:ssä tarkoitettuun kirjausrahastoon on suoritettava vakuusmaksuja siten, että sen pääoma on kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta vähintään 20 miljoonaa euroa. Kirjausrahaston pääoman vähimmäismäärän laskennassa käytettävä viiden vuoden ajanjakso alkaa 1 päivänä tammikuuta 2001, minkä jälkeen puolivuosittain tarkistettavista säilytettävinä olevien arvo-osuuksien yhteenlasketuista käyvistä arvoista otetaan huomioon yksi kymmenesosa ja vuoden 2000 tammikuun käypä arvo siten, että tarkistettavien käypien arvojen kertoimien yhteenlaskettu summa on yksi. Tämän lain voimaan tullessa arvopaperikeskuksen rahastoon tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain 18 §:n nojalla kartutetut varat on siirrettävä kirjausrahastoon kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 7 §, 17 §:n edellä oleva väliotsikko, 25 §, 33 §:n 3 momentti, 36—40 ja 42 §, sellaisina kuin niistä ovat 7, 25 ja 36 § osaksi laissa 1074/1996,

muutetaan 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 a §:n 3 momentti, 14—16 §, 18 §:n 1 momentti, 19 ja 20 §, 21 §:n 1 momentti, 22—24 §, 28 §:n 1 momentti, 29 §:n 3 momentti, 30—32, 34 ja 35 §, 35 §:n jäljessä oleva väliotsikko sekä 41 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §, 4 §:n 1 momentti, 15, 19 ja 34 § sekä 35 §:n jäljessä oleva väliotsikko mainitussa laissa 1074/1996, 5 a §:n 3 momentti laissa 993/1998, 16 § laissa 325/1998, 20 ja 32 § osaksi mainitussa laissa 1074/1996, 29 §:n 3 momentti laissa 820/1996 ja 30 § osaksi mainituissa laeissa 820/1996 ja 1074/1996, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1074/1996, uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 16 a—16 c § ja niiden edelle uusi väliotsikko sekä lakiin uusi 31 a § seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — —

Arvo-osuustililtä on käytävä ilmi, minkä tilinhoitajayhteisön hoidossa kyseinen tili on. Arvo-osuustili on yksilöitävä arvopaperikeskuksen määräämällä tavalla.

3 §

Arvo-osuustilille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvien oikeuksien haltijoista on pidettävä luetteloa arvopaperikeskuksessa.

Oikeudenhaltijasta on merkittävä luetteloon nimi sekä tarvittavat yhteys-, maksu- ja verotustiedot. Oikeudenhaltijasta on lisäksi merkittävä suomalainen henkilötunnus tai, jos sellaista ei ole, arvopaperikeskuksen määräysten mukainen yksilöintitunnus.

4 §

Arvopaperikeskuksessa on pidettävä luetteloa arvo-osuusjärjestelmään liitetyistä arvo-osuuksista.

— — — — — — — — — — — — — —

5 a §

— — — — — — — — — — — — — —

Omaisuudenhoitotilin tilinhaltijana voi toimia arvopaperikeskus, keskuspankki tai tilinhoitajayhteisö. Arvopaperikeskus voi hyväksyä tilinhaltijaksi myös luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen, jolla on oikeus tarjota arvo-osuuksia koskevia säilytys- ja hoitopalveluja, arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen laitoksen tai sellaisen muun ulkomaisen yhteisön, joka on riittävän julkisen valvonnan alainen ja jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät tehtävän luotettavalle hoidolle asetettavat vaatimukset.

— — — — — — — — — — — — — —

14 §

Edunvalvojan määrääminen tai toimintakelpoisuuden rajoittaminen kirjataan edunvalvojan, holhousviranomaisen tai oikeudenhaltijan omasta ilmoituksesta.

15 §

Arvopaperikeskuksen päätöksen nojalla arvo-osuusjärjestelmän tietoihin voidaan siirtää väestötietojärjestelmästä tai holhousasioiden rekisteristä oikeudenhaltijan tunnistetietoja sekä tietoja hänen oikeudestaan määrätä arvo-osuuksista. Vastaavia tietoja voidaan siirtää myös kaupparekisteristä sekä yhteisöistä tai säätiöistä pidettävistä muista rekistereistä.

16 §

Arvopaperikeskuksen, keskuspankin, tilinhoitajayhteisön, selvitysyhteisön ja selvitysosapuolen tai niiden asiakkaiden arvo-osuudet voidaan kirjata arvopaperikeskuksen säännöissä tarkemmin määrätyllä tavalla erityiselle arvo-osuustilille (*kaupintatili*) arvopaperimarkkinalain (495/1989) 4 a luvussa tarkoitetun selvitysyhteisön toiminnan järjestämiseksi. Arvopaperikeskus voi hyväksyä kaupintatilin tilinhaltijaksi myös arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen laitoksen tai sellaisen muun ulkomaisen yhteisön, joka on riittävän julkisen valvonnan alainen ja jonka taloudelliset toimintaedellytykset ja hallinto täyttävät tehtävän luotettavalle hoidolle asetettavat vaatimukset.

Tilinhaltijan ja sen asiakkaan arvo-osuuksia ei saa kirjata samalle kaupintatilille.

Tässä pykälässä tarkoitetuille kaupintatileille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvista panttioikeuksista säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvun 11 §:ssä.

Kirjaamismenettely

16 a §

Arvopaperikeskus tai muu tilinhoitajayhteisö voi toimeksiannosta avata asiakkaalle arvo-osuustilin.

Jos asiakas on antanut tilin avaamista tai kirjaamista koskevan toimeksiannon tilinhoitajayhteisön asiamiehelle, on tähän sovellettava, mitä tilinhoitajayhteisöstä säädetään.

16 b §

Arvo-osuustili sillä olevine kirjauksineen voidaan tilinhaltijan pyynnöstä siirtää toisen tilinhoitajayhteisön hoidettavaksi. Siirto voidaan tehdä myös silloin, kun tilinhoitajayhteisön toiminta on lopetettu tai sen toimintaa on rajoitettu.

Arvopaperikeskus huolehtii arvo-osuustilin siirtämisestä arvo-osuusrekisterissä. Uuden tilinhoitajayhteisön on ilmoitettava siirrosta kaikille tilille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvien oikeuksien haltijoille.

Arvo-osuustilille voidaan pantinsaajan pyynnöstä kirjata kielto siirtää pantattua arvo-osuustiliä. Tällöin tiliä ei saa tilinhaltijan pyynnöstä siirtää ilman pantinsaajan suostumusta.

16 c §

Kirjaamisratkaisun tekee se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa tili on.

Tilinhaltijan toimeksiannosta tilille voi tehdä kirjauksia myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu tilinhoitajayhteisö. Arvo-osuustilille on merkittävä tiedot kyseisestä yhteisöstä sekä sen kirjaamisvaltuuksia koskevista rajoituksista.

Arvopaperikeskus tai selvitysyhteisö voi tehdä arvopaperimarkkinalain 4 a luvussa tarkoitettuun selvitysyhteisön toimintaan liittyviä kirjauksia siitä riippumatta, minkä tilinhoitajayhteisön hoidossa arvo-osuustili on. Tilinhoitajayhteisö voi arvopaperikeskuksen sääntöjen mukaisin ehdoin tehdä selvitettävänä olevaan kauppaan liittyvän väliaikaisen kirjauksen toisen tilinhoitajayhteisön hoidossa olevalle arvo-osuustilille.

Arvopaperikeskus voi tehdä arvo-osuustileille kirjauksia, jotka perustuvat liikkeeseenlaskijan suoritukseen, arvo-osuuden ominaisuuksiin, viranomaisen ilmoitukseen tai päätökseen taikka tietojen siirtoon viranomaisen ylläpitämästä rekisteristä. Arvopaperikeskus voi lisäksi tehdä arvo-osuusrekisterin ylläpitoon ja häiriöiden korjaamiseen liittyviä kirjauksia.

18 §

Jos kirjaamishakemuksen perusteeksi esitetty selvitys on puutteellinen eikä hakemusta ole heti jätettävä tutkimatta tai hylättävä, hakemuksen vireilletulosta on tehtävä väliaikainen kirjaus ja kehotettava hakijaa esittämään riittävä lisäselvitys. Hakijalle on ilmoitettava, millä tavoin hakemus on puutteellinen, minä päivänä hänen on viimeistään täydennettävä hakemustaan ja mitkä ovat täydennyskehotuksen noudattamatta jättämisen seuraukset. Tarvittaessa voidaan antaa uusi täydennyskehotus.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §

Arvopaperikeskuksen on huolehdittava siitä, että jokaisesta kirjauksesta on varmistustallenne, jota ei voida jälkikäteen muuttaa. Tilinhoitajayhteisön on säilytettävä päätöksen perusteita koskevat asiakirjat arvopaperikeskuksen määräämällä tavalla.

Tilinhoitajayhteisön on arvopaperikeskuksen antamien määräysten mukaisesti pidettävä luetteloa tutkimatta jätetyistä ja hylätyistä kirjaushakemuksista.

20 §

Tilinhoitajayhteisö ei saa periä maksua 13—15 §:ssä mainitusta kirjaamisesta.

Arvopaperikeskuksen liikkeeseenlaskijoiden kustannuksella pidettävistä arvo-osuustileistä säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 10 §:ssä.

21 §

Tilinhoitajayhteisö voi poistaa kirjauksen, joka perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, ja ratkaistava asia uudelleen.

— — — — — — — — — — — — — —

22 §

Jos arvo-osuustilin tiedoissa on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, teknisestä viasta aiheutunut virhe taikka muu näihin verrattava virhe tai puute, tilinhoitajayhteisön on tehtävä tarpeelliset korjaukset merkintöihin.

23 §

Virheen korjaamisasiassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 16 c—19 §:ssä säädetään. Jos virheellisen ratkaisun tai merkinnän on tehnyt joku muu kuin se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa arvo-osuustili on, myös kirjauksen tekijä voi korjata virheen.

Jos kirjaamista koskeva asia on vireillä tuomioistuimessa, sille on ilmoitettava korjaamisasian vireilletulosta ja toimitettava asiassa tehty ratkaisu.

24 §

Tilinhoitajayhteisön on toimitettava välittömästi ilmoitus tilinhaltijalle jokaisesta tilille tehdystä kirjauksesta ja 21 §:ssä tarkoitetusta ratkaisusta. Muille tilille kirjattujen oikeuksien haltijoille on toimitettava vastaava ilmoitus, jos päätös koskee heidän oikeuttaan. Ilmoituksessa on mainittava päätöksen peruste.

Tilinhoitajayhteisön on joka vuosi hyvissä ajoin ennen tammikuun loppua toimitettava tilinhaltijalle tiliote edellisen vuoden lopussa voimassa olleista kirjauksista, jollei tilinhaltijan kanssa ole sovittu muusta tiliotteen antamisajankohdasta. Tilinhaltijan pyynnöstä tiliotteeseen on merkittävä kalenterivuoden tai muun tilikauden aikana arvo-osuustilillä tapahtuneet muutokset. Tässä momentissa tarkoitettu tiliote annetaan maksutta.

28 §

Arvo-osuuden tai siihen kohdistuvan oikeuden saajaa kohtaan ei voida vedota sellaiseen 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua seikkaa koskevaan väitteeseen, joka ei luovutushetkellä ilmennyt arvo-osuusrekisterin tiedoista, jos saaja ei tiennyt eikä hänen pitänyt tietää seikasta.

— — — — — — — — — — — — — —

29 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos maksun toimittaminen on annettu arvopaperikeskuksen tai tilinhoitajayhteisön tehtäväksi, on tähän sovellettava, mitä 1 momentissa säädetään liikkeeseenlaskijasta. Arvo-osuuden liikkeeseenlaskijaa vastaan ei voida esittää vaatimuksia, jos tämä oli ajoissa suorittanut maksun arvopaperikeskukselle tai tilinhoitajayhteisölle. Sama koskee 2 momentissa tarkoitetun osuuden tai oikeuden antamista.

30 §

Tilinhoitajayhteisö on huolimattomuudestaan riippumatta velvollinen korvaamaan sen hoidossa olevaan arvo-osuustiliin liittyvän vahingon, joka aiheutuu:

1) virheellisestä kirjaamista tai korjaamista koskevasta ratkaisusta, arvo-osuustilille tehdystä merkinnästä tai tili-ilmoituksesta taikka muusta sellaisesta virheellisyydestä tai puutteellisuudesta kirjaamistoiminnassa;

2) teknisestä virheestä tai toiminnan keskeytyksestä arvo-osuuksia tai oikeudenhaltijoita koskevien tietojen käsittelyssä;

3) siitä, että arvo-osuuksia tai oikeudenhaltijoita koskevia tietoja on luvattomasti luovutettu, paljastettu tai käytetty hyväksi; tai

4) siitä, että tilinhoitajayhteisö on jättänyt tekemättä arvo-osuuteen perustuvan suorituksen eikä tämä johdu liikkeeseenlaskijan menettelystä taikka siitä, ettei tilinhoitajayhteisön suoritus 29 §:n mukaan ole oikeudenhaltijaan nähden pätevä.

Vahinkoa ei kuitenkaan ole korvattava, jos tilinhoitajayhteisö voi osoittaa, että vahinko on aiheutunut sellaisesta arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolella olevasta epätavallisesta ja ennalta-arvaamattomasta seikasta, jota tilinhoitajayhteisö ei ole voinut estää ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen ole voinut välttää.

Muusta kuin 1 momentissa mainitusta syystä tätä lakia rikkomalla aiheuttamansa vahingon tilinhoitajayhteisö on velvollinen korvaamaan vain, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai huolimattomuudesta.

31 §

Vahingon, joka johtuu siitä, ettei osakkeeseen tai muuhun arvo-osuuteen perustuvaa äänivaltaa ole voitu käyttää tai arvo-osuutta tietystä hinnasta myydä tiettynä ajankohtana, tilinhoitajayhteisö on velvollinen korvaamaan vain, jos sen viaksi jää lievää törkeämpi huolimattomuus.

31 a §

Jos virheellisen ratkaisun tai merkinnän on tehnyt joku muu kuin se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa arvo-osuustili on, kirjauksesta aiheutuneesta vahingosta vastaa 30 §:stä poiketen kirjauksen tekijä. Tilinhoitajayhteisö vastaa kuitenkin yhdessä asiamiehensä kanssa tämän hoidossa olevaan arvo-osuustiliin liittyvistä vahingoista sekä tämän tekemästä kirjauksesta aiheutuneista vahingoista.

Jos liikkeeseenlaskija on antanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen arvopaperikeskuksen tehtäväksi, on tämän korvausvastuusta voimassa, mitä tilinhoitajayhteisön korvausvastuusta säädetään.

Tilinhoitajayhteisöllä on oikeus vaatia sen suoritettavaksi tuleva korvaus arvopaperikeskukselta, toiselta tilinhoitajayhteisöltä tai asiamieheltään, jos vahinko on aiheutunut tämän toimenpiteestä tai laiminlyönnistä taikka puutteesta tai viasta sen ylläpitämässä järjestelmän osassa. Vahingonkärsijä voi esittää korvausvaatimuksen myös suoraan vahingosta vastuussa olevalle yhteisölle.

32 §

Arvopaperikeskuksen kirjausrahastosta suoritettavasta toissijaisesta vahingonkorvausvastuusta säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 17—18 c §:ssä.

Ennen vahingon syntymistä tehty sopimus, jolla heikennetään vahingonkärsijän oikeutta saada korvausta vahingostaan, on tehoton.

Tuomioistuimen on viran puolesta ilmoitettava arvopaperikeskukselle sellaisesta vireille tulleesta tilinhoitajayhteisön vahingonkorvausvelvollisuutta koskevasta riidasta, jonka seurauksena kirjausrahasto voi arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 17 §:n nojalla joutua toissijaiseen vahingonkorvausvastuuseen.

34 §

Arvopaperikeskuksella on oikeus saada tilinhoitajayhteisöltä jäljennökset niistä asiakirjoista ja selostukset muista selvityksistä, joiden nojalla kirjaus on tehty arvo-osuustilille. Arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien osalta arvo-osuuden liikkeeseenlaskijalla on vastaava oikeus saada tietoja arvo-osuuksien saannoista.

35 §

Tämä laki ei rajoita henkilötietolaissa (523/1999) säädettyä oikeutta tarkastaa rekisterin henkilötietoja ja vaatia tietojen oikaisemista.

Erinäiset säännökset

41 §

Jos tili-ilmoitus kirjaamista koskevasta päätöksestä tai päätöksen sisältävä asiakirja on lähetetty asianosaiselle tai hänen valtuuttamalleen asiamiehelle postitse tai lähetin välityksellä, katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona tili-ilmoitus tai asiakirja asianosaisen ilmoittamalla osoitteella varustettuna on annettu postin kuljetettavaksi saantitodistusta vaatimatta, tai sinä päivänä, jona asiakirja on annettu lähetille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Arvo-osuustilit siirretään tämän lain voimaantulopäivänä arvopaperikeskuksen arvo-osuusrekisteriin. Aikaisemmat arvo-osuusrekisterit toimivat tämän lain mukaisina tilinhoitajayhteisöinä, kunnes niiden toimilupa päättyy arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) voimaantulosäännöksen mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneeseen vahinkoon samoin kuin arvopaperikeskuksen ja osakekeskusrekisteriä hoitaneen osuuskunnan vastuuseen tällaisesta vahingosta sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Arvopaperikeskus voi käyttää arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 18 §:ssä tarkoitetun kirjausrahaston varoja ennen tämän lain voimaantuloa syntyneen sellaisen vahingon korvaamiseen, josta joku muu arvo-osuusrekisterinpitäjä on ensisijaisessa korvausvastuussa.

Tämän lain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua, tilinhaltijan pyynnöstä tehtävää arvo-osuustilin siirtoa sekä 16 c §:n 2 momentissa tarkoitettua kirjaamisvaltuutta koskevat menettelyt otetaan käyttöön arvopaperikeskuksen säännöissä määrättävänä myöhempänä ajankohtana.

Jos arvo-osuusrekisterin pitäjän päätöksestä on haettu oikaisua tämän lain voimaan tullessa, asian käsittelyssä on noudatettava ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 3 luvun 3 § sekä 4 a luvun 7 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 2 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 luvun 3 § osaksi laissa 321/1998 ja muut lainkohdat mainitussa laissa, ja

lisätään 4 a luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 321/1998, uusi 6 momentti seuraavasti:

3 luku

Julkinen kaupankäynti arvopapereilla

3 §

Arvopaperipörssi saa arvopaperipörssitoiminnan lisäksi järjestää muuta julkista kaupankäyntiä sekä tarjota arvopaperien vaihdantaan ja säilytykseen liittyviä tietojenkäsittelypalveluja sekä arvopaperi- ja rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen liittyviä koulutus- ja tiedotuspalveluja. Arvopaperipörssi saa toimia selvitysosapuolena ja harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa sen mukaan kuin 4 a luvussa säädetään ja toimia tilinhoitajayhteisönä tai tilinhoitajayhteisön asiamiehenä sen mukaan kuin siitä säädetään arvoosuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991). Arvopaperipörssi saa lisäksi, sen mukaan kuin siitä säädetään kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa, harjoittaa optioyhteisön toimintaa.

Arvopaperipörssi ei saa harjoittaa muuta kuin 1 momentissa mainittua toimintaa.

4 a luku

Selvitystoiminta

7 §

— — — — — — — — — — — — — —

Selvitysyhteisöllä on oltava selvitysrahasto, jos selvitysyhteisön toiminnassa nettoutetaan arvopaperien toimitus- tai maksuvelvoitteita eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetussa laissa (1084/1999) tarkoitetulla tavalla. Selvitysrahastoa saadaan käyttää selvitystoiminnasta aiheutuvien selvitysyhteisön tappioiden kattamiseen sekä selvitysyhteisön tai selvitysosapuolen selvitystoiminnasta johtuvan velvoitteen täyttämiseen, jollei selvitysyhteisö tai selvitysosapuoli itse täytä velvoitetta. Selvitysrahastoon suorittavat maksuja ne selvitysosapuolet, jotka osallistuvat nettoutukseen. Selvitysrahaston hallintoon, sääntöihin, varojen hallintaan sekä tuoton ja varojen palautukseen sovelletaan, mitä arvoosuusjärjestelmästä annetussa laissa säädetään. Rahasto saadaan kirjata selvitysyhteisön taseessa erilliseksi oman pääoman eräksi. Selvitysrahastoon on siirrettävä varoja sen mukaan kuin siitä määrätään rahaston ja selvitysyhteisön säännöissä tai, jos rahasto on kirjattu selvitysyhteisön taseeseen, yhtiöjärjestyksessä. Selvitysyhteisön yhtiökokous voi päättää, että tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta on siirrettävä selvitysrahastoon. Selvitysyhteisön säännöissä voidaan lisäksi määrätä, että selvitysosapuolet ovat velvollisia maksamaan kartutusmaksuja selvitysrahastoon. Selvitysrahastoa saadaan käyttää selvitystoiminnasta syntyneiden tappioiden peittämiseen. Selvitysrahaston varoja voidaan palauttaa selvitysosapuolille tai käyttää voitonjakoon vain rahoitustarkastuksen luvalla tai selvitysyhteisön purkautuessa.

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

Selvitysyhteisön on myönnettävä selvitysosapuolen oikeudet Suomen valtiolle, Suomen Pankille, arvopaperipörssille, optioyhteisölle sekä sellaiselle arvopaperinvälittäjälle

— — — — — — — — — — — — — —

5) jonka osakepääoma on vähintään viisi miljoonaa euroa.

Selvitysyhteisö saa lisäksi myöntää selvitysosapuolen oikeudet arvopaperinvälittäjältä Suomessa edellytettyä toimilupaa vastaavan toimiluvan viranomaiselta Euroopan talousalueelta saaneelle ulkomaiselle arvopaperinvälittäjälle, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa ja joka täyttää 1 momentin 2—5 kohdassa asetetut vaatimukset. Valtiovarainministeriön määräämin ehdoin voidaan myös muulle 1 momentin 2—5 kohdan ja riittävät vakavaraisuutta sekä riskien hallintaa koskevat edellytykset täyttävälle suomalaiselle tai ulkomaiselle yhteisölle myöntää selvitysosapuolen oikeudet. Valtiovarainministeriön määräämien ehtojen lisäksi 5 luvun 4 a ja 5 §:ää sovelletaan yhteisöön, joka ei toimi ainoastaan omaan lukuunsa. Tämän lain 5 luvun 2 ja 4 §:ää sovelletaan myös kyseiseen yhteisöön 5 luvun 2 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa mainitussa suhteessa olevaan henkilöön sekä hänen kanssaan 5 luvun 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevaan yhteisöön tai säätiöön. Tämän lain 5 luvun 6 §:ää sovelletaan kyseiseen yhteisöön ja siihen edellä mainitussa suhteessa oleviin tahoihin.

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä 4 luvun 5 a §:ssä säädetään arvopaperinvälittäjän velvollisuudesta pitää asiakasvarat erillään ja välittäjän tekemistä lainausja takaisinostosopimuksista, koskee myös selvitysosapuolta. Mitä 4 luvun 4 §:n 1, 3 ja

5 momentissa säädetään arvopaperinvälittäjän toiminnasta ja rahoitustarkastuksen määräyksenantovaltuudesta, koskee myös selvitysosapuolta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua valtiovarainministeriön päätöstä annettaessa on otettava soveltuvin osin huomioon se, mitä sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 9 §:n 3 momentissa säädetään sijoituspalveluyrityksen toimilupaa haettaessa annettavasta selvityksestä. Valtiovarainministeriön on ennen 2 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä pyydettävä rahoitustarkastuksen lausunto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Sellaisen selvitysosapuolen, jonka osakepääoman määrä ei tämän lain voimaan tullessa täytä 4 a luvun 8 §:n 1 momentin vaatimuksia, on kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta huolehdittava siitä, että sanottu vaatimus täyttyy, tai mainitun ajan kuluessa lopetettava selvitysosapuolen toiminta.

Edellä 4 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun selvitysrahaston pääoman on viimeistään 1 päivään tammikuuta 2011 mennessä oltava 10 miljoonaa euroa.

Jos arvopaperikeskus 4 a luvun 7 §:n nojalla päättää lakkauttaa samassa pykälässä tarkoitetun selvitysrahaston, on selvitysrahastoon sen lakkauttamisajankohtaan mennessä kartutetut varat palautettava ne suorittaneille selvitysosapuolille.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:n 15 kohta ja 19 §:n 2 momentti,

sellaisena kuin niistä on 2 §:n 15 kohta laissa 572/1996, ja

lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1349/1999 ja 388/2000, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa:

— — — — — — — — — — — — — — —

15) arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain (826/1991) 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tilinhoitajayhteisöä sekä 3 momentissa tarkoitetun tilinhoitajayhteisön oikeudet saaneen muun ulkomaisen yhteisön Suomessa sijaitsevaa toimipaikkaa;

— — — — — — — — — — — — — — —

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa tarkoitetulta arvopaperikeskukselta ilman kuluja arvopaperimarkkinoiden valvomiseksi tarvitsemansa tiedot.

— — — — — — — — — — — — — — —

19 §

Tietojenanto-oikeus

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahoitustarkastuksella on oikeus ilmoittaa valvottaville, jos samalla velallisella havaitaan olevan niiltä huomattavia sitoumuksia tai velvoitteita taikka jos on syytä epäillä jonkun niiden asiakkaan toiminnan aiheuttavan niille vahinkoa. Lisäksi rahoitustarkastuksella on 18 §:n estämättä oikeus antaa valvottavaa koskevia tietoja arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetulle selvitysyhteisölle ja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja

termiineillä annetussa laissa tarkoitetulle optioyhteisölle, jos tietojen antaminen on tarpeen selvitysyhteisön toiminnan tai optioyhteisön harjoittaman optiokauppojen selvitystoiminnan luotettavuuden turvaamiseksi. Tässä momentissa tarkoitettua tietojenantooikeutta ei kuitenkaan ole ilman sen ulkomaisen rahoitustarkastusta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen suostumusta, jolta tiedot ovat peräisin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Laki

rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä 30 päivänä tammikuuta 1998 annetun lain (68/1998) 3 §:n 10 ja 11 kohta ja

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 54/1999, uusi 12 kohta seuraavasti:

3 §

Ilmoitusvelvolliset

Tässä laissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia ovat:

— — — — — — — — — — — — — —

10) arpajaislain (491/1965) 3 §:n 2, 3 ja 4 momentissa tarkoitetut yhteisöt, jotka harjoittavat vedonlyönti-, totopeli- tai pelikasinotoimintaa, sekä elinkeinonharjoittajat tai yhteisöt, jotka välittävät veikkausasetuksessa (241/1993) tarkoitettuihin vedonlyönti- ja hevoskilpailujen tuloksiin liittyviin veikkauspeleihin sekä totopeliasetuksessa (236/1995) tarkoitettuihin totopeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja;

11) kiinteistönvälittäjäasetuksessa (181/1993) tarkoitettu kiinteistönvälittäjä; sekä

12) arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitettu arvopaperikeskus sekä mainitun lain 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu tilinhoitajayhteisö ja 3 momentissa tarkoitetun tilinhoitajayhteisön oikeudet saaneen muun ulkomaisen yhteisön Suomessa sijaitseva toimipiste.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Laki

kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/1988) 2 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 323/1998, seuraavasti:

2 luku

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet

4 §

Optioyhteisön toiminta

Optioyhteisö saa optioyhteisön toiminnan lisäksi tarjota johdannais-, rahoitus- ja arvopaperimarkkinoiden kehittämiseen liittyviä tieto-, tiedotus- ja tietojenkäsittelypalveluja sekä harjoittaa arvopaperimarkkinalain 4 luvun 5 a §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen arvopaperien lainaus- ja takaisinostosopimusten selvitystoimintaa, jos rahoitustarkastus on hyväksynyt sopimusten ehdot tai jos ehdot on hyväksytty osana optioyhteisön sääntöjä. Optioyhteisö saa tarjota myös arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettuun selvitystoimintaan liittyviä palveluja siinä laajuudessa kuin se on tarpeen johdannaissopimusten toteuttamiseksi. Optioyhteisö saa toimia selvitysosapuolena ja harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa siten kuin siitä säädetään arvopaperimarkkinalain 4 a luvussa. Optioyhteisö saa toimia tilinhoitajayhteisönä tai tilinhoitajayhteisön asiamiehenä sen mukaan kuin siitä säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991). Optioyhteisön oikeudesta harjoittaa arvopaperipörssitoimintaa säädetään arvopaperimarkkinalaissa.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 16 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 16 §:n 1 momentin 4 kohta ja 33 §:n 3 momentti,

sellaisena kuin niistä on 33 §:n 3 momentti laissa 518/1998, seuraavasti:

16 §

Liiketoiminta

Sijoituspalveluyritys saa 3 §:ssä tarkoitettujen sijoituspalvelujen tarjoamisen lisäksi toimiluvassa mainituin edellytyksin

— — — — — — — — — — — — — —

4) toimia tilinhoitajayhteisönä tai tilinhoitajayhteisön asiamiehenä siten kuin siitä säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991);

— — — — — — — — — — — — — —

33 §

Korvauksen maksaminen muusta rahastosta

— — — — — — — — — — — — — —

Tilinhoitajayhteisön vastuusta sekä velvollisuudesta kartuttaa arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain mukaista kirjausrahastoa on voimassa, mitä siitä säädetään erikseen. Jos korvaus voitaisiin maksaa korvausrahastosta, arvopaperimarkkinalain mukaisesta selvitysrahastosta ja kirjausrahastosta, korvaus maksetaan ensisijaisesti korvausrahastosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978) 3 a luvun 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 ja 4 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 14 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 a luvun 2 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 4 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 14 §:n 2 momentti laissa 832/1991, 3 §:n 1 momentti laissa 1075/1996 ja 6 §:n 1 momentti laissa 1618/1992, ja

lisätään 3 a luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 832/1991 ja 1075/1996 sekä laissa 326/1998, siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

3 a luku

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

2 §

Viimeistään 1 §:n 1 momentissa mainitun ajanjakson päättymispäivänä (*ilmoittautumispäivä*) osakekirjat on toimitettava jollekin tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten. Tilinhoitajayhteisö selvittää omistajan saannon siten kuin siitä säädetään arvo-osuustileistä annetussa laissa (827/1991). Osakkeenomistajan on omistusoikeutensa kirjaamisen yhteydessä luovutettava osakekirja tilinhoitajayhteisölle, jonka on varustettava se merkinnällä osakkeiden liittämisestä arvo-osuusjärjestelmään.

Pantinhaltijan ja muun oikeudenhaltijan on viimeistään ilmoittautumispäivänä ilmoitettava oikeutensa kirjattavaksi osakkeenomistajan arvo-osuustilille. Jos osakkeenomistajalla ei ole arvo-osuustiliä ja hakija esittää tarpeellisen selvityksen oikeudestaan ja luovuttaa osakekirjan tilinhoitajayhteisölle, tämän on avattava osakkeenomistajan nimiin arvo-osuustili, jolle osake ja haltijan oikeus kirjataan. Panttaus voidaan tässä tapauksessa kirjata ilman tilinhaltijan kirjallista suostumusta.

3 §

Arvopaperikeskuksen on ilmoittautumispäivänä avattava yhteinen arvo-osuustili niille osakkeenomistajille, jotka eivät ole toimittaneet osakekirjaansa tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten. Yhteisen arvo-osuustilin tilinhaltijaksi merkitään yhtiö ilmoittautumatta jääneiden osakkeenomistajien lukuun.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §

Edellä 3 §:ssä tarkoitetuille osakkeille tulevaa voitonjakoa taikka niille tulevia maksuja tai varoja, joista yhtiössä on päätetty ilmoittautumispäivän jälkeen, ei voida nostaa eikä ilmoittautumispäivän jälkeen syntynyttä, osakkeeseen perustuvaa oikeutta merkitä osakkeita uusmerkinnässä tai oikeutta saada osakkeita rahastoannissa (*merkintäoikeus*) voida käyttää, ennen kuin osakekirja on toimitettu tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

— — — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä on tiedotettava siten kuin kutsu yhtiökokoukseen on yhtiöjärjestyksen mukaan toimitettava. Siitä on lisäksi julkaistava tieto virallisessa lehdessä ja yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä. Ohjeet ja tiedotteet on lähetettävä myös arvopaperikeskukselle ja tilinhoitajayhteisöille.

— — — — — — — — — — — — — —

6 §

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista osakkeista ja niiden omistajista pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla osakasluetteloa, johon on merkittävä osakkeenomistajan nimi, henkilötunnus tai muu yksilöintitunnus, yhteys-, maksu- ja verotustiedot, osakkeiden lukumäärä ja se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa olevalle arvo-osuustilille osakkeet on kirjattu.

— — — — — — — — — — — — — —

Hallintarekisteröityjen osakkeiden osalta samoin kuin sellaisten osakkeiden, joiden osalta muu kuin osakkeenomistaja on arvo-osuustilin merkintöjen mukaan oikeutettu ottamaan vastaan osakkeeseen perustuvat

suoritukset, on maksuosoitteeksi merkittävä osakasluetteloon asianomainen omaisuudenhoitotilin tilinhaltija taikka tilinhoitajayhteisö.

7 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos väliaikainen kirjaus koskee ehdollista luovutusta tai jos kysymys on arvo-osuustileistä annetun lain 16 c §:n 3 momentissa tarkoitusta väliaikaisesta kirjauksesta, saantoa ei merkitä odotusluetteloon.

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

— — — — — — — — — — — — — —

Osakkeenomistajan, luovutuksensaajan ja 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilön henkilötunnusta sekä maksu- ja verotustietoja tai sitä, mille kaupintatilille osakkeenomistajan myytäväksi antamat osakkeet on kirjattu, ei kuitenkaan saa ilmaista ilman hänen suostumustaan. Oikeuteen saada tieto siitä, minkä tilinhoitajajayhteisön hoidossa olevalle arvo-osuustilille osakkeet on kirjattu, sovelletaan vastaavasti, mitä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 29 a §:ssä säädetään tietojen saamisesta arvo-osuustilistä.

14 §

— — — — — — — — — — — — — —

Osakekirja osakkeesta on 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa annettava asianomaisen tilinhoitajayhteisön välityksellä sille, joka oli päätöksessä mainittuna ilmoittautumispäivänä kirjattu arvo-osuustilille osakkeen omistajaksi, jollei omistajan arvo-osuustilille kirjatuista merkinnöistä muuta johdu.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2000